

Vindkraft skal være offentlig forsyningsvirksomhed og ikke et investeringsobjekt.

*Af Preben Maegaard, Nordisk Folkecenter for Vedvarende Energi,
Senior vicepræsident EUROSOLAR, Den Europæiske Forening for Vedvarende Energi.*

For at sikre bred opbakning i samfundet skal vedvarende energi, herunder vindmøller, gøres til lokal forsyningsvirksomhed efter hvile-i-sig-selv princippet. Den model kender vi i Danmark fra hundredvis af forbrugerejede fjernvarmeværker, vandforsyningen og andre dele af samfundets infrastruktur, som er ejet og drevet af kommunale forsyningselskaber eller lokale energiselskaber. Også lokaltejede vindmøllelaug skal der være plads til. Derimod skal der for at sikre den nødvendige lokale accept gennem lovgivning lukkes af for enkeltmandseje, finansielle investorer og centrale energiselskaber som ejere af vindmøller i lokalsamfundene.

Som offentlig forsyningsvirksomhed vil vedvarende energi blive markant billigere at fremstille end i dag. På spekulationsmarkedet koster en vindmøllegrund flere millioner kroner. Som samfundsmæssig investering kan grunden til vindmøllen udlægges mod en ulempegodtgørelse på 30-40.000 kroner som ved en højspændingsmast. Skyhøje priser for skrotningsbeviser vil forsvinde og finansieringsomkostningerne bliver meget lavere, når vindmøllerne tilbagebetales over 20 år og ikke de 6 til 8 år, som private investorer kræver.

Skrotningsordningen for vindmøller har skævvredet hele vindmølleområdet og haft totalt utilsigtede konsekvenser. Den har åbnet en ladeport for spekulation i forsyningen med grøn elektricitet. For hvad ligner det, at eksisterende mølleejere får betalt samme pris for en 225 kW vindmølle, som den kostede for 15 år siden. Det er helt urimeligt. Men når driftige developere vifter lokale

mølleejere om næsen med en check på 1 til 2 millioner kroner, så skal man være en stor idealist til at sige ellers tak.

Myndigheder og politikere sidder passivt med hænderne i skødet og lader stå til, fordi man har fået ind i hovedet, at de mindre vindmøller er noget ganske forfærdeligt noget at se på. For at få dem væk garanterer energipolitikerne en forhøjet overpris for strøm fra nye, store vindmøller. Det har ført til ulækker kapitalisering, spekulation og den grønne energis Ebberød Bank.

Vindmøller kan ikke betragtes som erhvervsvirksomhed, der er underlagt almindelige konkurrencevilkår, når det gælder om at levere billigst mulig strøm til forbrugerne. Afregningspriserne er fastlagt af staten i et bestemt antal timer. Konkurrencen består i at skaffe sig skrotningmøller nok og at skaffe sig et opstillingssted i konkurrencen med andre developere, hvilket automatisk fører til kapitalisering i forhold til den udmeldte afregningspris. Derfor ser man disse meget høje priser på brugte møller og på opstillingsstederne. Det skal betales over elprisen, som er meget højere, end den ville være, dersom vindmøllerne var en del af den offentlige og forbrugerejede infrastruktur ligesom vandforsyning, fjernvarme og tilsvarende. Derfor er der brug for en normalisering af vindkraften.

Men hvilken pris skal der afregnes med? Skal der i den "ærlige" pris på vindenergi også være plads til at betale nypris for 15 år gamle møller, Manhattan-grundpriser for opstillingsstedet, der, som vi har set det i et projekt i Hanstholm, også skal dække omkostningerne ved et nyt havneanlæg. Det hænger ikke sammen, når vindenergien skal belastes med så mange uvedkommende udgifter, som man ikke ville have, dersom nye møller ikke skulle betale for fjernelsen af gamle. På den måde bringer man ældre møller i konkurrence med nye møller, hvilket er et forkert princip.

Både energipolitikerne og de dominerende vindmølleorganisationer svigter, når det gælder anstændige rammevilkår for omstillingen til vedvarende energi. Det primære mål man har, er fjernelse af velfungerende vindmøller med lokal forankring. Midlet er spekulation i fremtidens energiforsyning med henvisning til landskabelige hensyn.

Og hvilke landskabelige fordele opnår man ved at fjerne et antal mindre vindmøller, der er 40 meter høje og erstatte dem med vindmøller, der er beregnet til opstilling langt ude på havet og som er 150 meter høje. Så høje anlæg hører ikke hjemme i det flade danske landskab, hvor de vil være voldsomt dominerende og undertrykke de andre elementer i landskabet. Det ville svare til at bygge skyskrabere i en mindre provinsby, hvilket befolkningen aldrig ville gå med til. Når det gælder vindmøller trækker man på skulderen og konstaterer, at sådan er den tekniske udvikling jo, hvilket må betyde, at man også går ind for opstilling i det danske landskab af de 6 MW vindmøller, som 2-3 tyske producenter allerede kan levere. Dette er end ikke smagsdommeri men laden stå til.

Det samlede visuelle indtryk af disse havmøller på land er langt større end de mindre vindmøller, som de erstatter, og som for 15 år siden med omhu blev placeret i landskabet. Det betyder ikke, at vi skal tilbage til små vindmøller, men at der skal sættes en grænse for størrelsen, og den skal sættes af staten. Ringkøbing amt tillod i en årrække en maksimalhøjde på 70 meter til vingespids, hvilket førte til vindmøller, der indgår på en ganske harmonisk måde i landskabet. Nu planlægges der med vindmøller af den dobbelte højde, og det må nødvendigvis gå galt.

Det teknisk mulige skal ikke styre udviklingen. Et enkelt Eiffeltårn er flot, men 1500, som er det planlagte antal store vindmøller med i gennemsnit 15 pr. kommune og langt flere i udkantskommunerne, giver alvorlige problemer med naturoplevelsen. Altså endnu en belastning af landdistrikterne, som i forvejen

døjer slemt med det industrialiserede landbrug. Det vil uundgåeligt skabe uro, og det er uheldigt for en god sag.

Der har allerede været protestmøder, lange læserbreve og underskriftindsamlinger i Hanstholm og Sjørring imod projekter med havmøller på land, hvor initiativtagerne understreger, at de går ind for vindenergi i fremtidens energiforsyning, men trækker en streg i sandet, når det kommer til måden, det foregår på. Der vil komme meget mere af den slags, fordi man i dag ignorerer lokal accept og forankring.

Men der er andre ulemper ved havmøllerne på landjorden. Hvor de eksisterende møller alle blev opstillet af og har været ejet af lokale vindmøllelaug og landmænd, så bliver megawattmøllerne opstillet på et rent forretningsmæssigt grundlag. Der er nogle, som er hurtige til at udnytte skrotningsordningen, ja, der er opkøbere af eksisterende vindmøller, som har været så flittige, at de har opkøbt skrotningsbeviser på 100 MW. Det betyder, at en enkelt entreprenant virksomhed kan opstille 200 MW megawattvindmøller, hvilket er en helt urimelig og utilsigtet privatisering af udbygningen med vedvarende energi. 200 MW er en investering til halvanden milliard kroner.

Vindenergi og vedvarende energi vil uundgåeligt komme i miskredit i befolkningen, dersom det hele skal dreje sig om hurtig profit. Vi så det i USA i 1980'erne, hvor det hele pludselig stoppede, fordi vindmøllerne kom i politisk og folkelig modvind. Hvem vil støtte grønne initiativer, når det skal føre til forhøjede strømpriser, der alene kommer investorerne til gode. Hele befolkningen er jo forbrugere af strøm.

Og hvorfor skal der betales med overpris. For overpris er det, når der i tillæg til købet af hver ny 2 megawattmølle skal opkøbes ældre vindmøller til skrotning til 6-8 millioner plus betales et klækkeligt beløb til ejeren af

matriklen, hvor megawattmøllerne skal stilles op. Det er et sløseri med penge, som man ikke kender i resten af energisektoren og som fordyrer vedvarende energi unødigt.

Der har siden VK tog over i 2001 stort set ikke været opstillet vindmøller i Danmark, så når man starter op igen, kan de ansvarlige energipolitikere rydde bordet og stadfæste, at vedvarende energi skal være en vital del af fremtidens energiinfrastruktur og fastlægge ejerforholdene til at være almennyttige.

Vi kan ganske enkelt ikke få omstillet samfundets forsyning til vedvarende energi, dersom udviklingen skal styres af investorer, som selv tager initiativ til lokalplantillæggene og kører dem igennem apparatet hen over hovedet på lokalbefolkningen. Høringsprocedurerne er et ringe værn imod massive kapitalinteresser. Lokale interesser, der måtte ønske at stifte nye vindmøllelaug har ikke en reel chance i det spil, der for tiden foregår. Derfor skal der lovmæssigt en gang for alle lukkes af for enkeltmandseje og finansielle investeringer i store vindmøller, som jo ikke opstilles til selvforsyning.

Energiorganisationerne, herunder Danmarks Vindmølleforening, må nu bekende kulør og melde ud med, om de mener vindmølleudbygningen i Danmark skal bygge på spekulation eller på almennyttige principper. Man har hidtil bare talt om vindmøller som CO₂-frie strømleverandører, hvorimod ejerforhold er blevet til tabu på et område, der har været en folkesag med 150.000 husstande som ejere. Nu lader man sig styre af rene kapitalinteresser, og det er en uhyre kortsynet strategi.

Der er naturligvis nogle opkøbere, som vil brænde inde med deres vindmøller, som blev købt med henblik på skrotning. Men i omstillingen til et energisystem, som skal holde de næste mange år, er der ikke tradition for at skrothandlere kan dirigere udviklingen. Møllerne står jo der og fungerer fint og

man kan bare lade dem køre videre. Intet kan jo ud fra en samfundsøkonomisk betragtning reducere CO₂ til en lavere pris, end at lade fuldt afskrevne vindmøller køre videre, indtil de er slidt op.